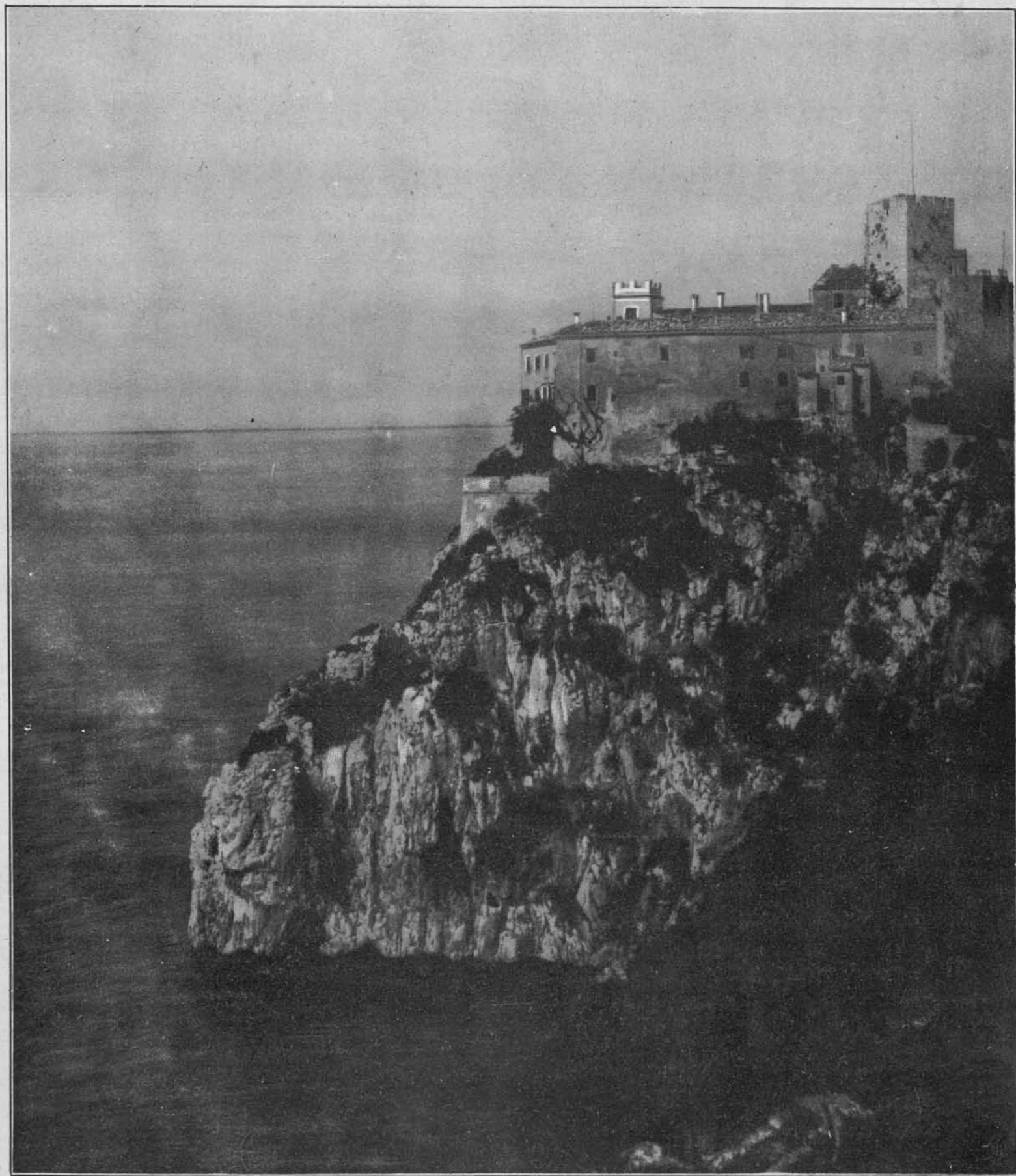

Ilustrirani **Slovenec**

Leto II.

Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 7. marca 1926, šte. 55.

Štev. 10.

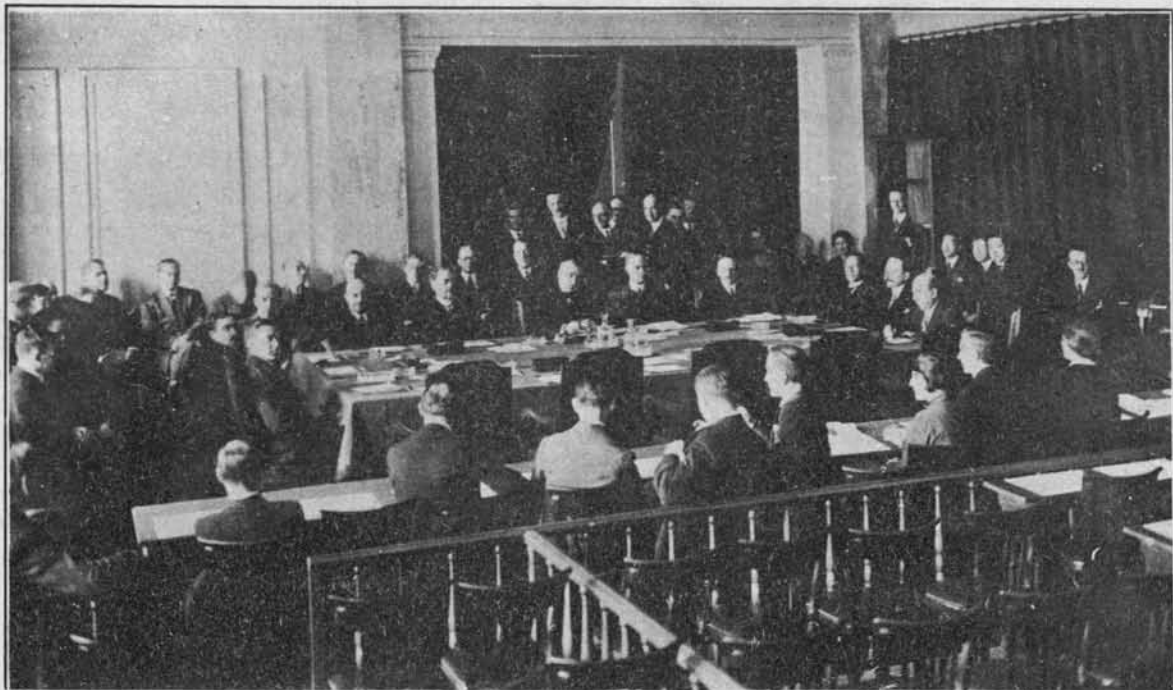
Krasote naše slovenske zemlje: Devinski grad.

Devin je poslednja slovenska postojanka ob naši Adriji v smeri proti zapadu (med Trstom in Gradežem). Znan je po svoji prekrasni legi in obeh, zgodovinsko znamenitih gradovih. (Fot. A. Berthold, Ljubljana.)

Dr. Jos. Schumacher,

zdravnik v Berlinu, kateremu se je glasom časopisnih poročil posrečilo najti povzročitelja ene najstrašnejših bolezni — raka.

Seja sveta Društva narodov dne 12. februarja t. l.,
pri kateri se je obravnavalo vdrašanje vstopa Nemčije v Društvo narodov.

K najnovejšim zgodovinskim odkritjem v Egiptu.

Karnakovo svetišče, v katerem so našli pred kratkim kip Ehnatona, tasta Tutenchamonovega, a v grobu tega odkrivajo še vedno nove in nove neizmerne zaklade.

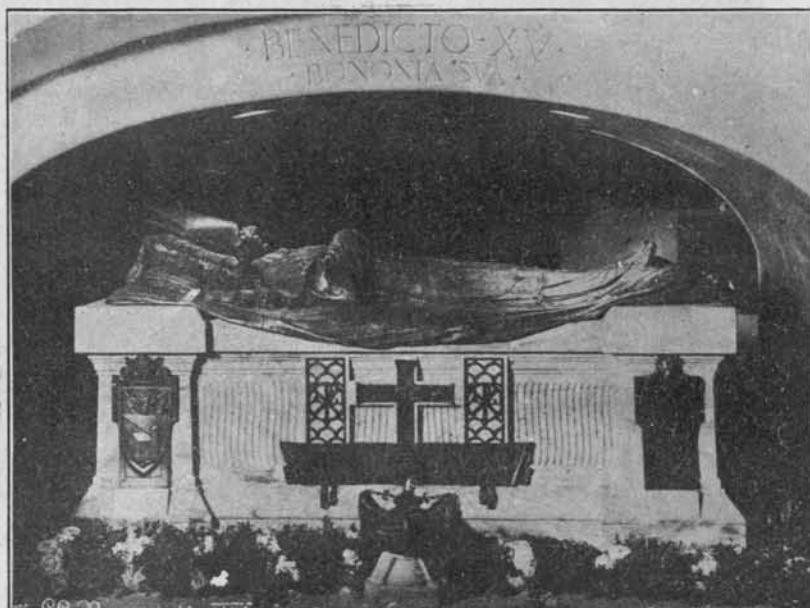
Viljem Vazsony,

voditelj opozicije v madjarskem parlamentu, ki bide sedaj hude boje z vlado, katera je tudi zapletena v škandalozno ponarejevalsko afero.

Grobova poslednjih dveh papežev.

Grob papeža Pija X. v vatikanski grobnici.

Grob Benedikta XV. v kripti bazilike sv. Petra.

Frane Povše,

znani slovenski politični in gospodarski delavec, čigar deseto obletnico smrti smo obhajali 4. I. t. l.

Naša straža vrh Triglava sredi zime.

S konference Male entente, ki se je vršila dne 10. febr. t. l. v Temešvaru.

Naša slika nam kaže slavnostni banket.

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Barle Fran,

(* 1864), organizator gasilstva.

Kakor posnemamo iz nešteti sporočil naših prijateljev, vzbujajo slike, ki jih objavljamo pod zgorajšnjim naslovom splošno pozornost. Želja in namen uredništva je, da bi objavili slike prav vseh mož, ki so navedeni v biogr. leksikonu, saj je to morda za dogledno bodočnost edina prilika, da zberemo slike oseb, ki so v kakršnemkoli pogledu pomembni za našo kulturo ter jih na ta način mnogo rešimo vedni pozabljenosti. Jasno je pa, da so z zbiranjem teh slik združene težave, zato se ponovno obračamo do vseh živčih oseb, opisanih v leksikonu z najvljudnejšo prošnjo za sliko, do vsega ostalega občinstva pa, da nam prepuste slike že umrlih, oziroma vsaj sporoče, kje bi jih bilo dobiti, saj nam manjka samo od črke A še 34 slik, od črke B pa še mnogo več, kajti tudi ta nam gre že h koncu.

Besednjak Engelbert,

(* 1894), politik in publicist.

Najsrečnejši človek Jugoslavije

je nedvomno nadebudni sinko našega min. preds. Pašića, g. Rade Pašić, ki kljub svojim ogromnim bogastvom, vsa zadnja leta, ko so upravljali našo državo gg. Pašić, Pribičević in Žerjav, ni plačeval nobenih davkov.

Hinko Smrekar,
slika iz l. 1925.

Pokrajina,
oljnata skica iz l. 1925., last avtorjeva.

Henrik Smrekar
Lastna karikatura
iz l. 1919.

Iz »Literarne pratike«
za 1914. leto.

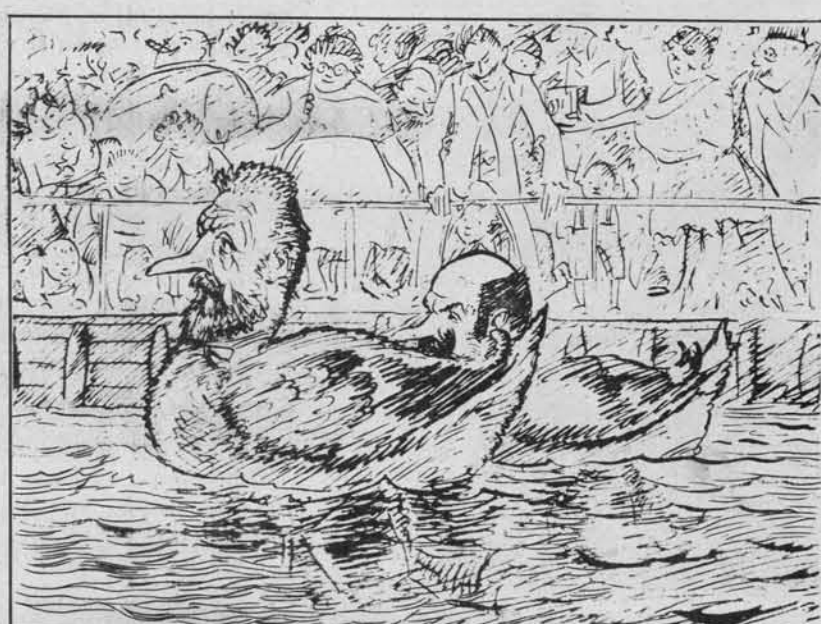
Deveta dežela,
akvarel iz l. 1917., last primarija dr. Derganca.

Iz »Literarne pratike«
za 1914. leto.

Mecen,
kolorirana perorisba iz l. 1924., last gđc. Milene Rohrmannove.

Dva zdravnika v Wörishofnu,
risba iz l. 1922., last avtorjeva.

Prerokova kletev,
radiranka iz l. 1916.

Ajaks,
načrt za litografijo iz l. 1926.

Rajska ptica,
radiranka iz l. 1915.

Karikatura pesnice Vide Jerajeve.
(Last Narodne galerije v Ljubljani.)

Načrt za »Ex libris«
iz l. 1926.

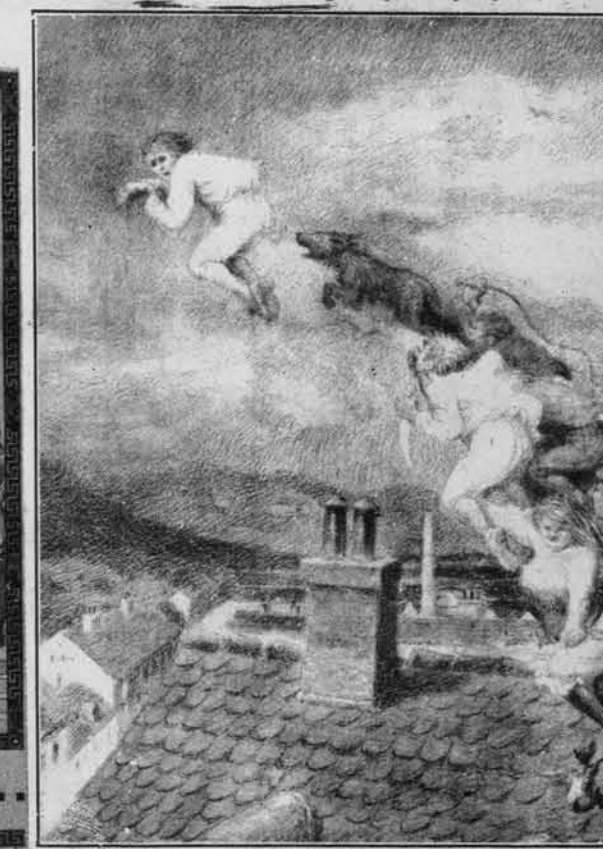
Karikatura pesnika A. Aškercia.
(Last Narodne galerije v Ljubljani.)

Pogodba z vragom,
akvarel iz l. 1918., last avtorjeva.

Konturiran akvarel iz l. 1916.,
last primarija dr. Derganca.

Težke sanje,
kolorirana risba s kredo iz l. 1917, last primarija
dr. Derganca.

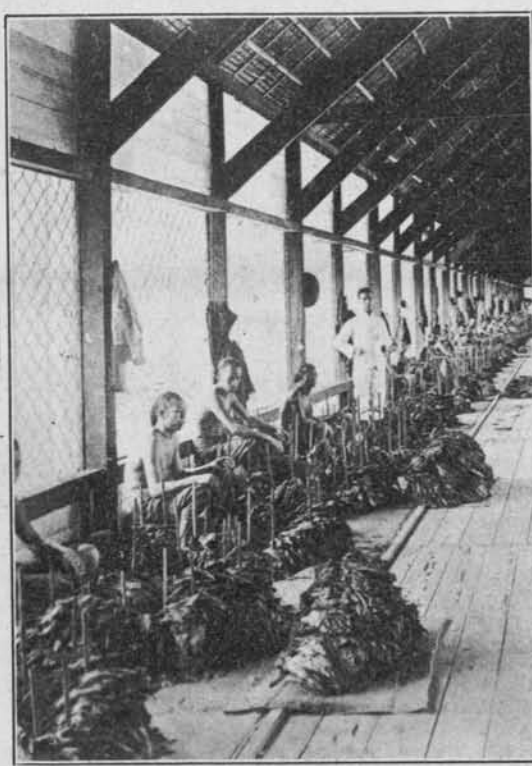
Vas na otoku Java.

Bataška vas na Sumatri.

Svetišče na otoku Java
z 2000 reliefskimi slikami iz življenja Buddhe.

Sortiranje tobaka
na otoku Sumatra.

Javanka pri pletenju.

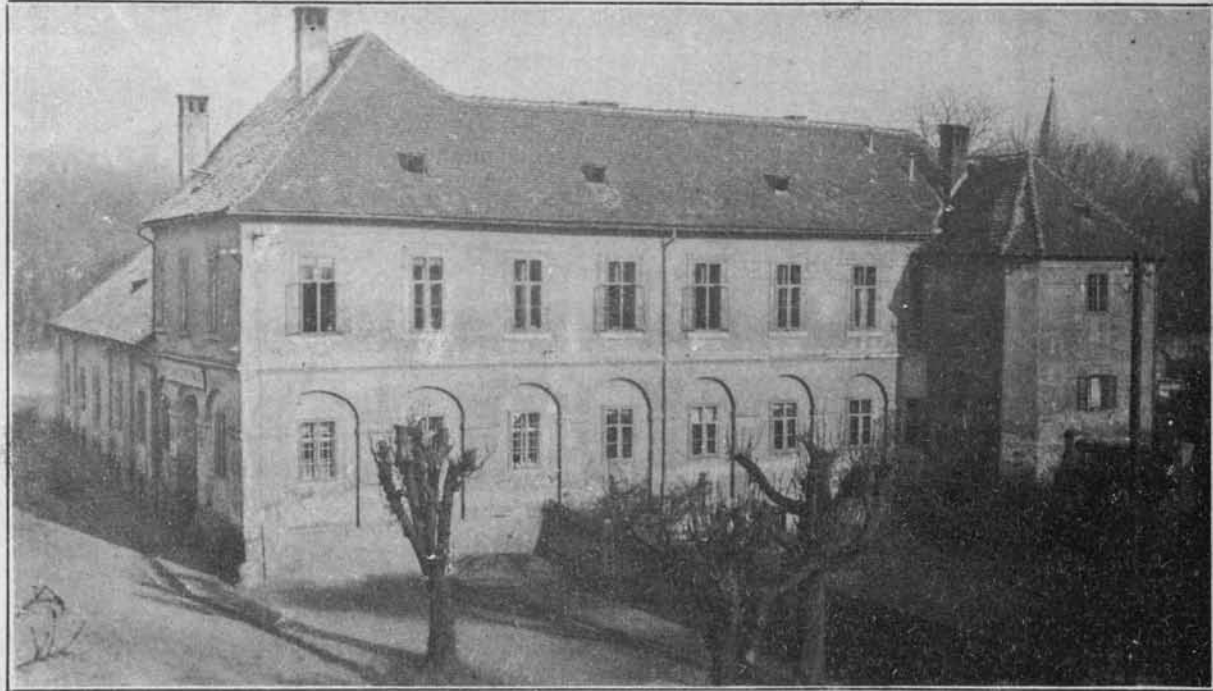
Tropični kraji

so imeli na človeka vedno neko posebno privlačno silo. Pustolovcem je zanimiv vsak kraj, toda tropične dežele imajo nekak poseben čar prav na vsakega, kdor jih je pa kdaj obiskal, ga navadno ne izpustijo več. Čudovito živalstvo, divno rāstlinstvo, skrivnostno-divje pokrajine in tako malo poznani narodi, pravljīčni zaradi svoje narturnosti dajejo neomejeno polje najbujnejšim domišljijam zlasti še zato, ker jih je tako malo, ki bi videli ves ta čudoviti solnčni svet, poln lepote in nevarnosti. Raziskovalce tropičnih krajev je obdajala zato vedno neka posebna slava, knjige, napisane o tropičnih krajih so bile pa že od nekdanj posebnost priljubljeno čtivo zlasti mladini. Z napredkom civilizacije, zlasti prometnih sredstev izgubljajo te dežele seveda vedno več svoje nekdanje skrivnosti, saj prodre danes evropski raziskovalec že skoro v prav vsako dolinico in njemu so tudi že za petami vojaški oddelki velikih kolonijalnih držav, da si podvržejo ljudstva in se polaste tamošnjih naravnih zakladov.

Mi prinašamo danes nekaj slik z Malajjskih otokov (Java in Sumatra), ki leže med zadnjo Indijo in Avstralijo ter so po večini last Nizozemcev.

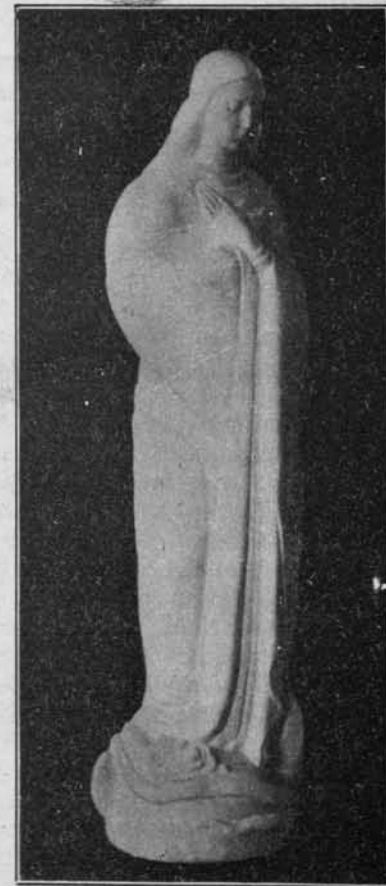
Anton Pogačnik,
predzadni župan v Sp. Šiški pred nje-
no združitvijo z Ljubljano, ki je umrl
preteklo zimo.

Državni otroški dom v Mariboru,
(uradno ga sicer imenujejo »dečji dom«
toda po slovensko se pravi otroški dom), ustanovljen
l. 1921., edini dobrodelni zavod za mladino v mariborskem okrožju, v katerem oskrbujejo povprečno
po 50 sirot.

Udeleženci kmetijskega tečaja v Ljubnem na Gorenjskem,
ki se je vršil od 8.—14. januarja t. l. Spredej v sredi sedijo predavatelji: Rajner, Lap, gdč. Petek in
Stefančič ter domačini, ki so si pridobili največ zasluga za tečaj.

Fr. Gorše: Imaculata.
najnovejše delo mladega in nadar-
jenega slovenskega kiparja za cer-
kev v Ilirski Bistrici.

Slika na desni:
Prvi kmetiško-gospodinjski tečaj v Prekmurju, ki se je vršil nedavno v Beltincih in katerega so vodile šolske sestre. Naša slika nam kaže njegove udeleženke.

Jožef Rebov,
prvi odločno slovenski in veleza-
služni župan v Teharjih pri Celju
ter navdušen delavec v raznih ta-
mošnjih organizacijah, ki je obhajal
18. II. t. l. svojo sedemdesetletnico.

Ultima ratio!

Načrt za skupni spomenik vesoljnemu slovenskemu kulturnemu delavstvu — postavila za smrt hvaležni narod in ministrstvo prosvete. (H. Smrekar).

Nikola & Stipica

ali

star lisjak v škripcih.

Baja Nikola: »Pa ovaj, Stipica, izpusti me, ... saj ti nič nečem! ... Samo zaveži papagaju kljun in tale košček slanine mi daj! ... Pomozi Svetozare!«

Hinko Smrekar

Koncem preteklega stoletja se je slovenska upodablajoča umetnost obrnila na moderna pota. Kakor je naše narodno življenje pričelo dobivati nov obraz, tako se je čutila potreba po novih smereh v umetnosti, ki je vedno zanesljiv izraz življenja. Močan temelj za realizem sta ustvarila že brata Janez in Jurij Šubic, ki sta večji del svojega življenja prebila v tujini, v Franciji, Pragi ali Nemčiji; prvi zastopniki naše moderne slikarske generacije hodijo po njuni poti, dokler si ne osvoje impresionističnega programa in ga v domovini razvijajo v samostojno poglavje slovenskega slikarstva, ki kaže visoke vrednote. Glavno težišče upodabljanja leži v prvih dveh desetletjih v slikarstvu. Z mladostnim idealizmom ustvarjajo naši slikarji, ne da bi zbudili potrebno razumevanje, brez katerega ni uspeha ne priznanja. Vzporedno nastajajo dela modernega slovenskega slovstva, tako da klije v pomladi stoletja vsepovsod krepko ustvarjanje. Umetniki tvorijo posebno družino, polno zanimivih glav, ki vse kipe bogatih misli in velikih načrtov. Njihovo delo prezira malenkostne domače razmere in gre svojo pot ter večkrat doseže uspeh v tujini.

Dočim se jedro slikarske generacije peča izključno s slikarskimi vprašanji, se mlajša generacija, ki si je leta 1903. ustanovila svoje dijaško umetniško društvo »Vesna« na Dunaju, posveča v precejšnji meri risanju. Iz tega društva, kateremu je prvotno pripadal tudi Ivan Meštrovič, sta izšla poleg drugih Maksim Gaspari in Hinko Smrekar. Prvotnemu programu društva, ki je hotelo umetniško izrabljati narodne motive, se je Smrekar kmalu odtujil in postal v glavnem naš prvi karikaturist.

Hinko Smrekar se je rodil l. 1883. v Ljubljani, kjer absolviral gimnazijo in potem studiral pravo. Prirojeni slikarski talent je zahteval svojo pravico in tako zapusti Smrekar po petih semestrih juridični studij in obiskuje eno leto risarsko šolo na dunajskem »Kunstgewerbemuseum«. — Mlada generacija je bila namreč z akademijami zaradi njih zastarelega pouka navzkriž. L. 1905. odide Smrekar v Monakovo, kjer je pozneje še večkrat bival in risal. Po vrnitvi v domovino se je naselil v Kranju, pozneje v Ljubljani, kjer zdaj živi. Med vojno je bil v avstrijski internaciji, ki mu je močno poslabšala že itak šibko zdravje, ni pa mogla zlomiti njegove umetniške delavnosti, čeprav jo je za čas potlačila.

Smrekar je kot umetnik, ki od začetka hodi svojo pot, v svojem slikarskem delu popolnoma izviren. V svojih karikaturah nam je ohranil vso svojo generacijo imenitnih Slovencev, literate, umetnike, kritike, vse je opremil s svojim humorjem, ne da bi koga žalil ali čez mero obremenil. Dobršno število Smrekarjevih karikatur je posvečenih socialnim pojavom njegove dobe, posebno bedi umetniških slojev, katero sam morda najbolj pozna. Do svojega spomenika so prišli nekateri stanovi, med njimi tvorijo gostilničarji celo galerijo s humorjem podanih tipov. Nemogoče je naštetih dolgo vrsto posrečenih karikatur, katere je Smrekar z njemu lastno bistrostjo ustvaril na rob knjige slovenskega življenja kot duhovite opazke včasih filozofsko razpoloženega motrilca. Poleg karikaturnih risb so važne Smrekarjeve ilustracije k narodnim pesmim, k nekaterim delom Ivana Cankarja in drugim literarnim proizvodom ter njegova grafika. Udeleževal se je posebno v bakrorisu ter ustvaril nekaj for-

malno popolnih listov, ki so polni fantastične, včasih pa lirčno mehke vsebine. V litografiji je izdal humorističen popis svojega vojakovanja in internacije, ki ostane kulturno-zgodovinski spomenik naše vojne dobe, ter v najnovejšem času list »Genij lepih sanj«. Delo posebne vrste je ustvaril Smrekar z ilustracijami »Literarne pratike« za l. 1914. Poleg risb je nastalo mnogo akvarelov in nekaj oljnih krajinskih slik.

Karikatura, ki je sam v sebi zaključen svet, potrebuje svoje publike, ki čuti umetnikov moralni namen in ga razume. Pri nas ta lastnost ni posebno razvita, nismo se še navadili, spoznavati svoje grehe in slabe lastnosti v zverženem zrcalu karikature in z nasmeškom sprejeti njen pouk. Zato vidimo posebno v Smrekarjevem delu, da ima politična karikatura razmeroma malo mesta, kar pri opisanem stanju ni težko umljivo. Umetnik, ki je doslej s svojim delom ustvaril toliko veselih in bridkih del, ki je spremljal naše dejanje in nehanje s tako zvestobo, v resnici zasluži, da najde v svojem narodu moralno oporo, pa tudi materielno podlago za svoj koristni posel, zlasti v sedanjih časih, ko ga tare že več let huda bolezen in ko razmere kar kriče po tem, da bi zopet ozdravil ter v risbi in sliki žigosal današnji rod. N. N.

„Slovenec“

edini slovenski dnevnik z
ilustrirano prilogo stane
mesečno samo Din 20.—

Najcenejši slov. dnevnik!